

ABONNEMENT

Pays étrangers

Pour un an: 2 Dolars

1 dition spéciale: 3 Dolars.

ADRESSE

"İdjtihad,, Constantinople

Télépli: St. 865

xxvème ANNÉE

15 Juillet 1930

İCTİHAD

Türkçe ve Fransızca

İLMİ, EDEBİ, İKTİSADİ

No: 301

ABONEMAN:

Seneliği [24Nusha] Türki-
ye için 2 1/2, Âlâ kâğıd-
lısı 5 Liradır

İDAREHANESİ

Cıgaloğlunda İctihad Evi

Tarihi Te'sisi:

1904 — Genève.

Yirmi beşinci sene

15 Temmuz 1930

BÜYÜK MİLLETLERİN RUHLARI

İngilterede Milkiyyet hakkı

III

Mer'alar, mevaşi, zeriya'nın yerine baligan mabelağ kaim oldu; bu tebeddül ise büyük bir mikyasda amele, işçi tasarrufını mucib olur. Binaen aleyh ziraat işçilerinden müteşekkil bütün bir halkın hicreti vukua geldi. Adamları boşaltılmış olan (Latifondiya) lar, ufukda manzur nadir fabrikalarile bir yalnızlık ve sükûi his ve tesiri verir. Bu derece temerküz eden mülkiyyeti arziye bir inhisar seciyei menfuresinde idi, mukaveleye merbut istihlâf La sulis tütution conventionnelle muamelesile toprak mülkiyetine daha ziyade meşukuk bir Mainmorte ya'ni evlâdın ademi halinde bey ve ferağ edilemeyen bir mülk seciyesi verildi. her büyük Settlements [*] ler, mevrus malikanelerin batından batınabatnamamihî intikalini temin ederler. Aarzinin iki sülüsü, bu vechile, ticaretin, alım satımın haricinde bırakıldı.

Settlement zamanında, müteaddid Settled estate acts mahkemei hukuk Cours de la Chancellerie nin muvafakatile, iktiza eden kâfeî muamelâtı tahafuzkâraneyi yapmaya ve ba husus mütebaki kısmını islâh etmek üzere malikânesinin bir kısmını satmaya, müddeti hayatından daha uzun bay [icar] lar yapmaya ve hatta mülki tamamen ferağ etmeye salâhiyetdar kılarak, toprak ashabının gayri iktisadi Antiéconomique beceriksizliğine çaresaz oldu. Bu gün bir müste'cir Le tenant in tail, sade bir mutasarrıf Le tant in fee kadar serbestdir; dahası var, muhafazakâr bir baş vekil Lord, ta'n ve teşyii mucib ayıb bir şey yapmış olmaksızın ekberiyeti evlâd hukukunun lağv olunmasını ve istikbalde her settlement in men edilmesini teklif edebildi. (İrlanda) da Ulster adeti bütün memlekete teşmil olundu ve bunun neticesi olan Dual avynership « üç F » e nuktaî hareket, « üç F » usuline mense olmuştur, bu üç F den murad ilk harfleri F olan üç nevi muameledir ki şunlardır:

« Free sale » yani « serbet furuht » çiftlikçiye, temettuuunu her istediği vakit çiftlikteki istifadesini satmak salâhiyetini verir. Fair rent ve Fixity of tenure ise mutasarrıfın huriyeti, ihtiyari yerine bir hakem komisyo-

[*] İngilizce kelmeler: ma'nası emlakın sur'eti tevarüsünü kararlaştırmak için imza edilen sened demektir.

nunun kararını ikame ederek mukavelat akdî huriyetine müdhiş bir darbe vurur. Fazla olarak, şimdiki ashabı emlakın, topraklarının hükümet tarafından azim mikdarda istimlakine başlanmıştır, hükümet bu araziye iştira edecek çiftlikçilere mal ediyor ve parasının tediyesi, ancak uzun mühletle taksitlere bağlayarak bu taksitlerle aynı zamanda hem deyni aslinin bir mikdarını itfa hem de fa'izini ita etmiş oluyor. Cüzi bir tefavütle aynı muamele Crofters[*] ler lehinde, (İskoçya) da dahi caridir. (İngiltere) de hamî kanunlar, çiftlikçiye, kendisini bîzar eden serseriye karşı bir hakkı tedafu vermiştir: diğer kanunlar, toprak iade veya bir mahkeme kararile müstecirden alınıp sahibine teslim olunduğu halde, çiftlikçinin, işlettiği toprakda kendi masrafile yapmış olduğu müstemir islâhat için çiftlikçiye bir fa'yiz temin etmiştir. Hulâsa en son zamanda, 1888, 1892, 1894 nizamnameleri, nahiye veyahud Paroisse meclislerinin teşebbüsü üzerine umumen kontrol meclislerine istimlak için vasi hukuk vermiştir; bu meclisler bu hukuku, fakir kimselerin menfaatine olarak, gerek şehir civarında gücük bağçeler, gerek vezi' malikâneler vücuda ketirmek için istimal etmekle mükellefdirler. Burada da, kontrol meclisi siması altında, müstakriz çiftlikçinin eda etmeye mecbur olduğu borcunu adeta hiçe indirecek derecede gayet uzun mühletler kabul eden hayrihah bir mukriz olarak hükümet işe müdahale etmiş bulunur. Bu islâhatın bir çoğunun bizzat milkiyet prensipine tearuz ettiği nazarı dikkata arz edilebilirdi; bu islâhat « Landlord » [yani köylerde malikâne sahibinin] istimal ve sui istimal hakkına itiraz eder; serbest akdî mukavele ile tokrağının umurunu tanzim etmek huriyetini kabul etmez, hatta sahibi milkin haberi olmaksızın yahud rızası hilâfında yaptığı bazı islâhat için, mültezim Tenancier in tazminat almasına muvafakat eder. Hulâsaî kelâm, bu islâhat, bir kaç eshabî erazinin, erazide vücade getirdikleri vaziyeti iktisadiye için adeta esbabı muhafife ileri sürer ve tarziye ve iptidaiî tnmir olarak hakkı istimlakın istimalini ise, heman heman reyî am ile mansub yani ekseriyeti emlak sahibi olmayanlardan müteşekkil üç kumitanın yedi ihtiyarına verir. Bütün bu şeyler ruhlarda aramsızlık vicdanlarda bir ne'vi şuriş gösterir; bu bir haldir, ki çok süremez.

E. BOUTMY

[*] Haneye muttasıl ufak tarla yahud çayırılık.